

การบริการทางการแพทย์

๑. กล่าวทั่วไป

ก. การบริการทางการแพทย์ มีความมุ่งหมายเพื่อถนอมกำลังพล ด้วยการดำรงไว้คุณภาพและพลานามัยที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติการทางทหาร โดยจัดบริการป้องกันทางแพทย์ เพื่อให้กำลังพลเกิดความเจ็บป่วย จัดให้มีการรักษาพยาบาลอย่างมีประสิทธิภาพ และจัดการบริการอื่น ๆ เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพของการบริการทางการแพทย์

ข. การบริการสายแพทย์ ประกอบด้วย

- ๑) การส่งกลับและการรักษาพยาบาล
- ๒) บริการเวชกรรมป้องกัน

- ๓) บริการชั้นสูตโรค
- ๔) การบริการโลหิต
- ๕) บริการทันตกรรม
- ๖) บริการที่ตรวจโรคและปฐมพยาบาล
- ๗) บริการโรคจิตประสาท
- ๘) บริการตรวจสุขภาพทหาร

๒. การบริการทางการแพทย์สนับสนุน หน่วยส่วนกลาง หน่วยส่วนภูมิภาค และหน่วยส่วนการศึกษา (หน่วยใช้ อฉก.)

- ก. โรงพยาบาล ปัจจุบันมี ๓๗ แห่ง แบ่งออกได้ดังนี้
 - ๑) โรงพยาบาลสังกัด ทบ.หรือหน่วยส่วนกลาง
 - ก) โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า เป็น โรงพยาบาลของ ทบ.
 - ข) โรงพยาบาลอานันทมหิดล เป็น นขต.ทบ.
 - ค) โรงพยาบาลค่ายสุรนารี เป็น นขต.ทบ.ฝากการบังคับบัญชาไว้กับ ทภ.๒
 - ๒) โรงพยาบาลสังกัดหน่วยส่วนการศึกษา
 - ก) โรงพยาบาลค่ายชนะรัชต์ เป็น นขต.สร.
 - ข) โรงพยาบาล รร.จปร. เป็น นขต.รร.จปร.
 - ๓) โรงพยาบาลกองทัพภาค
 - ก) โรงพยาบาลค่ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เป็น นขต.ทภ.๓.
 - ข) โรงพยาบาลค่ายวชิราวุธ เป็น นขต.ทภ.๔.
 - ค) โรงพยาบาลมณฑลทหารบก จำนวน ๑๐ แห่ง
 - ๕) โรงพยาบาลจังหวัดทหารบก จำนวน ๒๐ แห่ง
- ๑) กองพยาบาล
- ๒) แผนกพยาบาล
- ๓) หมวดพยาบาล
- ๔) หน่วยตรวจโรค

๓. การบริการทางการแพทย์สนับสนุนการรบตามแบบ (หน่วย อจย.)

การบริการทางการแพทย์สนับสนุนการรบตามแบบ แบ่งออกได้เป็น ๕ ระดับ (ในยุทธบริเวณ ๔ ระดับ และในเขตภายใน ๑ ระดับ)

- ก. การบริการทางการแพทย์ระดับหน่วย
 - ๑) มว.สร. ของ กรม ร. พัน.ร. พัน.ม. พัน.ช. พัน.สัตว์ต่าง
 - ๒) ตอน สร.ร้อย.ปจว.
 - ๓) หมู่ สร.ของ กรม ป. พัน. ป. พัน.ปตอ.

ข. การบริการทางการแพทย์ระดับกรม

จะดำเนินการโดย พัน.สร.พล. หรือ พัน.สร.กรม สน.

ค. การบริการทางการแพทย์ระดับกองทัพอากาศ

จะดำเนินการโดย พัน.สร.บชร.

ง. การบริการทางการแพทย์ในระดับ ทบ.(เขตหลัง)

- ๑) โรงพยาบาลทั่วไป
- ๒) โรงพยาบาลประจำถิ่น
- ๓) โรงพยาบาลสนาม
- ๔) ศูนย์พักฟื้นและพักฟื้น
- ๕) กองร้อยรถยนต์พยาบาล
- ๖) กองร้อย อ.พยาบาล
- ๗) หน่วยเวชกรรมป้องกัน

จ . การบริการทางการแพทย์ในเขตภายใน

การบริการทางการแพทย์ในเขตภายใน ใช้บริการทางการแพทย์ที่มีอยู่ตามปกติ แต่มีการควบคุมอย่างรัดกุม เป็นที่รักษาพยาบาลขั้นสุดท้าย มิได้ย้งสำรองไว้สำหรับผู้ป่วยที่ถูกส่งตัวมาจากสนามอย่างพอเพียง มีโรงพยาบาลทั่วไป (GENERAL HOSPITAL) ที่ใช้ชื่อเดิม และโรงพยาบาลเฉพาะโรค

๔. หลักมูลฐานของการส่งกลับและการรักษาพยาบาล

การส่งกลับและการรักษาพยาบาล จะต้องกระทำให้สอดคล้องกัน โดยมุ่งที่จะปลดเปลื้องภาระเกี่ยวกับกำลังพลที่เจ็บป่วยให้กับหน่วยต่าง ๆ รวมทั้งการพยายามส่งทหารนั้นกลับไปปฏิบัติหน้าที่ให้เร็วที่สุด โดยมีหลักมูลฐานดังนี้

- ก. จัดตั้งที่รักษาพยาบาลให้อยู่ใกล้กับหน่วยรับการสนับสนุนมากที่สุด
- ข. ส่งกำลังพลกลับเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในยุทธบริเวณให้มากที่สุด
- ค . ไม่ส่งผู้เจ็บป่วยไปข้างหลังเกินความจำเป็นต่อสภาพการเจ็บป่วย และ สถานการณ์ทางยุทธวิธี
 - ง. หน่วยรักษาพยาบาลที่อยู่ข้างหลัง รับผิดชอบในการปลดเปลื้องภาระเกี่ยวกับผู้เจ็บป่วย สิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่ และวิธีการขนส่งที่ใช้ได้
 - จ. ณ ที่ตั้งการแพทย์ทุกแห่ง ผู้เจ็บป่วยต้องได้รับการตรวจสอบและแยกประเภทเพื่อให้การรักษาพยาบาล ณ ที่นั้น หรือเพื่อส่งกลับต่อไป หรือเพื่อส่งไปปฏิบัติงานตามเดิม

๕. นโยบายการส่งกลับ

นโยบายการส่งกลับ เป็นเครื่องมือในการควบคุมมิให้ส่งกลับผู้ป่วยเจ็บไปข้างหลังไกลเกินความจำเป็นต่อสภาพการเจ็บป่วย ทั้งนี้ ก็เพื่อหลีกเลี่ยงการสูญเสียกำลังพลโดยไม่จำเป็น ทำให้สามารถรักษาผู้ป่วยที่เลือกไว้บางประเภทได้ดีขึ้น โดยธรรมดา นโยบายการส่งกลับจะกำหนดตามพื้นที่ประเภทของสถานพยาบาล และประเภทของผู้ป่วย

๖. การส่งกลับและการรักษาพยาบาลในยามปกติ

ก. หน่วยรักษาพยาบาล

๑) หน่วยรักษาพยาบาล ที่รักษาทั้งคนไข้นอกและคนไข้ใน ได้แก่ โรงพยาบาล และหน่วยพยาบาล

๒) หน่วยรักษาพยาบาลที่รับรักษาพยาบาลเฉพาะคนไข้ นอก ได้แก่ หน่วยตรวจโรคที่ปฐมพยาบาล และหมู่พยาบาล

ข. กรมแพทย์ทหารบก เป็นผู้กำหนดประเภทหน่วยรักษาพยาบาล จำนวนเตียง และนโยบายส่งกลับของหน่วยรักษาพยาบาล

ค. กรรมวิธีในการปฏิบัติก่อน ระหว่าง และภายหลังการรักษาพยาบาล การเคลื่อนย้าย การเงิน และเรื่องอื่น ๆ ปฏิบัติตามระเบียบ ทบ.ว่าด้วยการรักษาพยาบาล และการส่งกลับในเวลาปกติ

๗. การส่งกลับและการรักษาพยาบาลในยามสงคราม หรือในสถานการณ์ฉุกเฉิน

ก. การส่งกลับ

๑) หน่วยเสนาธิการ ที่อยู่ข้างหลังจะต้องรับผิดชอบในการส่งกลับคนไข้ของหน่วยเสนาธิการที่อยู่ข้างหน้าตามลำดับ โดยให้หน่วยรักษาพยาบาลซึ่งอยู่ข้างหน้าแจ้งความประสงค์หรือเสนอคำขอไปให้ทราบ

๒) หน่วยเหนือ มีหน้าที่กำหนดนโยบายส่งกลับให้แก่หน่วยรอง โดยให้ถือเกณฑ์นโยบายส่งกลับทั่วไป ดังนี้

ก) ที่พยาบาลกรมไม่เกิน ๑๐ วัน

ข) ที่พยาบาลกองพลไม่เกิน ๒๐ วัน

ค) หน่วยรักษาพยาบาลที่สนับสนุนระดับกองทัพ ไม่เกิน ๓๐ วัน

๓) แนวทางการปฏิบัติและการส่งกลับ ให้ปฏิบัติตามระเบียบ ทบ .ว่าด้วยการรักษาพยาบาล และการส่งกลับในสนาม

ข. การรักษาพยาบาล

๑) ผบ.หน่วย เป็นผู้รับผิดชอบการรักษาพยาบาลในหน่วย หรือสายงานของตนตามลำดับ

๒) นายสิบพยาบาลกองร้อย รับผิดชอบในการปฐมพยาบาล เช่น ห้าเลือดปิดปากแผล หรือแตกบาดแผล เข้าเฝือก ป้องกันอาการคัน นิดมอร์ฟีน ทำป้ายการรักษาพยาบาลขั้นต้นให้แก่คนไข้ทุกคน

๓) ที่พยาบาลกองพัน รับผิดชอบในการรักษาพยาบาลต่อจากนายสิบพยาบาลกองร้อย เพื่อการส่งกลับต่อไป

๔) ที่พยาบาลกรม รับผิดชอบในการรักษาพยาบาล เก็บรวบรวมและทำการคัดแยกคนไข้ เพื่อการส่งกลับหรือคืนหน่วยต้นสังกัดโดยตรง

๕) ที่พยาบาลกองพล รับผิดชอบในการรักษาพยาบาล เพื่อส่งกลับหรือคืนหน่วยต้นสังกัดโดยตรง

๖) หน่วยพยาบาลที่สนับสนุนกองทัพภาค รับผิดชอบในการรักษาพยาบาลเพื่อการส่งกลับ หรือส่งทหารที่หายจากการบาดเจ็บป่วยผ่านหน่วยกำลังทดแทน

๗) หน่วยรักษาพยาบาลของ ทบ . รับผิดชอบในการรักษาพยาบาล ,ส่งคืนทหารที่หายจากการเจ็บป่วยผ่านหน่วยทดแทน หรือทหารที่หายดีแล้วไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ส่งคืนหน่วยต้นสังกัดปกติ เพื่อดำเนินการต่อไป

๘) รายละเอียดในการรักษาพยาบาล ปฏิบัติตามระเบียบ ทบ.ว่าด้วยการรักษาพยาบาล และการส่งกลับในสนาม

๘. บริการเวชกรรมป้องกัน

ก. ผบ.หน่วยทหารทุกระดับชั้น มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการผดุงและส่งเสริมสุขภาพของทหาร ทั้งร่างกายและจิตใจ การป้องกันโรคและอุบัติเหตุ ตลอดจนการกวาดล้างเชื้อโรคให้ทหารปฏิบัติตามคำสั่งและระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการสุขาภิบาลภายในเขตรับผิดชอบของหน่วย

ข . ผบ.หน่วยเสนารักษ์ และ ผบ .หน่วยรักษาพยาบาลทุกระดับชั้นมีหน้าที่รับผิดชอบให้ข้อเสนอแนะ กำกับดูแลเกี่ยวกับกิจกรรมทางเวชกรรมป้องกันของหน่วย วางแผนอบรม การสุขศึกษา และสุขศาสตร์ส่วนบุคคลแก่ทหาร กำกับดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สายแพทย์ ในด้านเวชกรรมป้องกัน ตลอดจนรวบรวมรายงานการสุขาภิบาลของหน่วย

ค .เจ้าหน้าที่เวชกรรมป้องกัน มีหน้าที่เป็นผู้ช่วย ผบ .หน่วยเสนารักษ์ และ ผบ .หน่วยรักษาพยาบาล ในการปฏิบัติหน้าที่ทางด้านเวชกรรมป้องกันแก่หน่วย ตรวจ และรายงานการสุขาภิบาลรวมทั้งข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องต่าง ๆ ต่อ ผบ .หน่วยเสนารักษ์ และ ผบ .หน่วยรักษาพยาบาล ด้วย

ง. หน่วยเวชกรรมป้องกันกองทัพบก มีหน้าที่ให้การสนับสนุนการปฏิบัติทางเวชกรรมป้องกันแก่หน่วยในสนาม ในกรณีเกินขีดความสามารถของหน่วยทหารนั้น ๆ

จ. โรงพยาบาลทหารในพื้นที่ปฏิบัติการ มีหน้าที่ให้การสนับสนุนทางด้านเวชกรรมป้องกันแก่หน่วยทหารที่ออกปฏิบัติราชการสนามในพื้นที่รับผิดชอบด้วย

๘. บริการทันตกรรม

ก. ผบ.หน่วยทุกระดับชั้น เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดให้มีการรักษาดูแลทางด้านทันตกรรมให้แก่กำลังพลของหน่วย ทันตกรรมและเจ้าหน้าที่ทันตกรรมที่อยู่ประจำหน่วย รับผิดชอบในการรักษาพยาบาลทันตกรรมเท่าที่สามารถกระทำได้ ถ้ามีคนไข้มากเกินขีดความสามารถให้ขอความช่วยเหลือจากหน่วยทันตกรรมเคลื่อนที่

ข. ในยามสงคราม จะจัดหน่วยทันตกรรมเคลื่อนที่ และกระจายกำลังให้เหมาะสม เพื่อให้กำลังพลที่ไปรับการรักษาทางทันตกรรมเคลื่อนที่ไปข้างหลังระยะสั้นที่สุด บริการทันตกรรมจะจัดให้มีขึ้นในพื้นที่ที่มีกำลังทหารอาศัยอยู่หนาแน่น จัดให้มีทั้งทันตกรรมคลินิก และทันตกรรมประดิษฐ์

๑๐. บริการชันสูตรโรค

สถาบันพยาธิวิทยา มีหน้าที่ตรวจค้น วิจัย และชันสูตร เพื่อหาสมุหฐานของโรค จากความผิดปกติของอวัยวะ ชิ้นส่วนของอวัยวะ โลหิต ของเหลว และสิ่งขับถ่ายทั้งปวงของร่างกายสามารถจัดเจ้าหน้าที่ชำนาญงานไปช่วยเหลือสนับสนุนหน่วยรักษาพยาบาลได้ ตามความจำเป็น

๑๑. การบริการโลหิต

กองวิทยาศาสตร์การแพทย์ สถาบันพยาธิวิทยา มีหน้าที่จัดหา เก็บรักษาและแจกจ่ายเลือด เพื่อรักษาพยาบาลแก่หน่วยรักษาพยาบาลของกองทัพบก โรงพยาบาลต่าง ๆ ของกองทัพบกจะสะสมเลือดไว้ตามระดับการสะสมที่กองทัพบกกำหนด

๑๒. บริการโรคจิตประสาท

ก. ผบ.มว.เสนาธิการ รับผิดชอบในการแยกผู้ที่มีสภาพจิตผิดปกติ เพื่อทำการส่งกลับ

ข. ผบ.ร้อย.เสนาธิการ รับผิดชอบในการคัดแยก ให้มีการรักษาคนไข้ทางโรคจิตประสาท ณ ที่นั้น หรือส่งกลับตามความจำเป็น

ค. ผบ.พัน.เสนาธิการ รับผิดชอบจัดตั้งที่คัดเลือกคนไข้โรคจิตประสาท และให้การรักษาพยาบาลหรือส่งกลับตามความจำเป็น

ง. ผู้อำนวยการโรงพยาบาลสนาม รับผิดชอบในการรักษาพยาบาลตามขีดความสามารถ โดยจัดให้มีเจ้าหน้าที่ ซึ่งเคยผ่านการฝึกอบรมเป็นพิเศษในการดูแลคนไข้ทางโรคจิตประสาทมาแล้ว และจัดให้มีสิ่งอุปกรณ์ในการรักษาพยาบาลอย่างเพียงพอ

จ. หลักในการปฏิบัติ ต้องให้การรักษาพยาบาลให้ใกล้หน่วยต้นสังกัดของคนไข้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ในกรณีจำเป็นต้องใช้จิตแพทย์ ให้ดำเนินการขอจิตแพทย์ไปทำการรักษา ให้การพิจารณาส่งคืนไข้ที่หายแล้ว ให้พิจารณาว่าส่งคืนไปทำหน้าที่เดิม หรือไปทำหน้าที่อื่น

๑๓. บริการตรวจโรค และที่ปฐมพยาบาล

เป็นบริการแพทย์ประจำหน่วยในค่ายพัก หรือในพื้นที่พักแรมในสนาม เปิดดำเนินการที่ตรวจโรค เพื่อทำการรักษาพยาบาลในขั้นต้นตามความจำเป็น

๑๔. บริการตรวจสอบสภาพทหาร

เมื่อหน่วยทหารอยู่ในระยะพักปฏิบัติการ ให้มีตรวจร่างกายทั่วไป รวมทั้งสุขภาพจิต สุขภาพทันตอนามัย และสุขศาสตร์ส่วนบุคคลด้วย การตรวจร่างกายทหารในยามปกติให้ดำเนินการตามห้วงระยะเวลาที่กองทัพบกกำหนด